

neriški vojaski pomoći, niso bile doslej niti znanke niti potrjene. Kaže pa, da so te vesti točne. To se da sklepiti iz naslednjih besed poluradne agencije Jugopress, ki v svojem pregledu dogodkov predstavlja zanesljivo in pravično sliče: »Kolkor pa bi se pokazalo, da so te vesti točne, tedaj bi ta jugoslovanska poteza bila logična posledica sklepa, da določene okoliščine s tem v zvezi niso v skladu z načeli, ki jih je priznala Jugoslavije. Znano je, da namreč je pred dnevi tudi »Borba« opozorila na nemislennost preverjanja odnosov nekaterih držav do Jugoslavije po vsakem dogodku, ki je nepopoln v zvezi z odnosi Jugoslavije. Zbogom, kar smo mi državi, in ugotovila, da morajo odnosi zahodnih držav do Jugoslavije temeljiti samo na objektivni koristi in ne na odnosih jugoslovanske s tretjimi državami, kajti ti odnosi so v skladu s pravico, ki jo je Zemljak nedavno obiskal v Beogradu. Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Jože Zemljak je prišel danes v Beograd na redno poročanje v državno tajništvo za zunanje zadeve o razgovorih, ki jih je imel zadnje čase z avstrijskimi državljani, ki so prišli v Beograd. Zemljak nedavno obiskal kancelarja Raaba, zunanjega ministra Figla in prosvetnega ministra, s katerimi se je razgovarjal o jugoslovansko-avstrijskih odnosih, predvsem pa o novem solškem zakonu na Koroskem.

B. B.

FERDO KOZAK JE UMRL

Pisatelj, bivši predsednik, nato pa podpredsednik ljudske skupščine LR Slovenije

V nedeljo popoldne je v ljubljanskem sanatoriju »Emona« umrl za srčno kapjo slovenski pisatelj in javni delavec dr. Ferdo Kozak. Dr. Ferdo Kozak se je rodil 28. oktobra 1894 v Ljubljani, kjer je dokončal osnovno in srednjo šolo. Nato se je vpisal na slavistiko na praškem vseučilišču, kjer je leta 1922 doktoriral. Po končanem visokošolskem študiju je dr. Ferdo Kozak opravljal več služb v Ljubljani, nato je bil nastavljen za profesorja na klasični gimnaziji v Ljubljani, kjer je ostal vse do začetka zadnje vojne, do italijanske okupacije.

Dr. Ferdo Kozak se je že v svojih mladih letih začel udejstvovati kot pisatelj in publicist. Kljub svojim začetnim nacionalističnim tendencam se je kmalu pridružil tistemu delu slovenskih razumnikov, ki jih je politična in gospodarska ureditev

predno neodvisno revijo »Sodobnost«. Bilo je to leta 1933. Ta revija je postala najpomembnejša slovenska revija te dobe in slovenskim naprednim kulturnim delavcem omogočila, da so v njej nazivali in pripravljali pomembnejše velike dogodke. V »Sodobnosti« so objavljali svoja dela tudi Edvard Karmali, Boris Kidrič, Boris Zihl in drugi. Revija je vse do začetka druge svetovne vojne, do nacističnega napada na Jugoslavijo aprila leta 1941, uspešno vodil in urejal dr. Ferdo Kozak.

Ob nacističnem napadu na Jugoslavijo se je Ferdo Kozak zbral med tistimi, ki so zanimali narodnoosvobodilno gibanje v Sloveniji. Ferdo Kozak je bil med udeleženci ustanovitvene sestanke Osvobodilne fronte 27. aprila 1941. Bil je član kulturnega plenuma OF. Spomladi 1942 pa so ga italijanske okupacijske oblasti gretirale in konfirale v južno Italijo. Po 8. septembru 1943 — po zlomu fašizma — je prišel Ferdo Kozak v Bari, kjer je postal član jugoslovanske misije in med bivšimi slovenskimi konfiranci in zaporniki organiziral kulturno dejavnost. Bil je tudi urednik lista »Domovina«, nato se je vrnil na osvobodeno ozemlje, kjer je bil imenovan za načelnika oddelka za prosveto pri predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta. Ko je bila maja 1945 ustanovljena prva slovenska vlada v Ajdovščini, je bilo Ferdu Kozaku poverjeno mesto ministra za prosveto. Pozneje je bil Kozak predsednik Ljudske skupščine Slovenije, ob smrti pa njen podpredsednik.

Na kulturnem področju se je Ferdo Kozak po vojni udejstvoval kot urednik osrednje slovenske revije »Novi Svet« in pozneje »Nase« in »Sodobnost«. V tem času je izdal tudi tri knjige, ki obsegajo vse njegovo pisateljsko dejavnost, in sicer knjigo »Članki in zapiski«, ki je izšla leta 1953, nato zbirko proze »Od vojne do vojne«, ki je izšla leta 1954, in pred dvema letoma še knjigo spominov iz italijanske konfinacije z naslovom »Popotval sem v domovino«. Te tri knjige so pomemben prispevek slovenski literarni dejavnosti in z njimi si je pokojnik ustvaril lepo mesto v slovenski književnosti. Za svojo književniško dejavnost je bil Ferdo Kozak nagrajen s Prešernovo nagrado.

nove države kaj kmalu razočarala in ki je skušal najti pot v novo socialno in politično pravičnejšo družbeno ureditev. V tem razdobju, v dobi med obema svetovnimi vojnami je Ferdo Kozak objavil vrsto literarnih, kritičnih in eseiističnih del, ki jih je objavil v »Ljubljanskem Zvonu«, v »Slovanu«, »Preporodu« in pozneje v reviji, ki jo je skupno z drugimi sodelovali ustanovil, v »Sodobnosti«. Njegov prvi večji uspeh na literarnem področju mu je prinesla komedija »Komedija«, ki je tudi prva njegova večje literarno delo. Le malo pred zadnjo vojno pa je napisal še dve dramski deli in sicer komedijo »Profesor Klepac« in dramo »Vida Grantova«, ki jo je ljubljanski gledališčni orkester leta 1940. Obide sledi spadata med našo najboljšo dramsko ustvarjalnost.

Prej smo omenili, da je Ferdo Kozak skupaj z nekaterimi slovenskimi naprednimi razumniki ustanovil na-

Prihodnjo soboto in nedeljo bomo imeli v gosteh ljubljansko Mestno gledališče, ki bo v dveh predstavah prikazalo veselo uprizoritev v dveh dejanjih »Večer v tistavnicu«. Na sliki Metka Bučarjeva kot gospa Kikija, Meta Purgelja kot Tinca in Rusa Bojčeva kot gospa Kikija

BO CAPETOWN IZGUBIL SVOJO NAJVEČJO PRIVLAČNOST?

Načrti za praktično uporabo »najbolj slavnega oblaka«

Ker se to veliko pristaniško mesto ne more širiti zaradi pomanjkanja vode, nameravajo zajeti vodo iz značilnega oblaka, ki obdaja plato - »ploščate gore«

V zadnjih dneh so se mnogi zapadni listi ukvarjali z benediktinskim, skoraj bi rekli senzacionalnim načrtom, ki ga nameravajo v »Kratkem« izvesti v najjužnejšem mestu afriške celine Capetown. Capetown je važno pristanišče v neposredni bližini Rta dobre nade in hkrati glavno mesto Južnoafriške unije. Capetown je okoli pol milijona prebivalcev in na turističnih vidikih hkrati bomo povsod brali kot o posebnosti tega mesta o »Ploščati gorici«, ki da je za to mesto tako značilna, kot je za Neapelj značilen Vesuvij. In vprav v zvezi s to »Ploščato gorico«, s to značilnostjo Capetowna, je prišlo do ostre polemike. Kaj je na stvari?

Kdor prispe v Capetown — posebno poleti — ima edinstven pogled na »Ploščato gorico«, Gori pravijo tudi »Gore«, ki je 1082 metrov visok pla-

to, njegova glavna značilnost pa je čudovit oblak, ki se kot nekak prst spušta od roba gore navzdol. Za ta oblak pravijo, da je eden najbolj slavnih oblakov na svetu. Zanimanje se na gornji tretjini gore in prekrija goru vse do njegove ploščate vrha. Sicer pa ne smemo misliti, da goru vedno ovija oblak. Nasprotno. Ko se oblak pojavi, je gotovo, da bo prišlo do nevihte. Oblak je poln vode, in je vsebuje toliko, kolikor je ne bi porabilo vse mesto. Capetown pa kljub temu trpi za veliko sušo. Meščani celo pravijo, da če bi Capetown imel več vode, bi se mesto razširilo. In polemika, ki smo jo v začetku omenili, se tiče pravega. Direktor meteorološke biroja Južnoafriške unije dr. Schumann je namreč izdelal načrt, ki predvideva, da naj bi se »najbolj slavnega oblaka na sve-

tus izkoristil kot izvir vode za potrebe Capetowna. Načrt je bil sprejet, nasprotniki načrta pa zatrjujejo, da se s tem jemlje Capetownu njegova značilnost. Toda Capetown bo verjetno vendarle prvo mesto na svetu, ki bo dobivalo vodo neposredno — z neba.

»Namizni prst«, iz katerega bodo pridobivali vodo, ni le najslavnejši, ampak tudi najbolj preiskan oblak na svetu. Kadar prihaja jugozahodni veter, na svoji poti preko morja oblak vpija vodo. To se mu ob postavi po robu gora, ki to vlogo, te drobne kapljice vode prilepi, da se dvignejo višje, to se pravi v bolj hladne plasti zraka, zaradi česar se vlaga ohladi, zgostí in tako na drugi tretjini gore spreminja v oblak.

Opazovalec dobi vtis, kot da bi oblak visel na gori, kar pa ni točno. Kajti veter nosi oblak čez goro, toda na njegovem mestu se sprosti ustvarja nov oblak. In raziskovanja so pokazala, da s oblak obnavlja vsaki 10 do 20 minut. To je vzrok, da se v tem oblaku zbirajo neverjetno velike količine vode. Hkrati so raziskovanja pokazala, da rastlinstvo na gori vpija velike količine vlage, ostalo pa da veter nosi preko gore. Zato se je postavilo vprašanje, ali ne bi bilo mogoče z nekim tehničnim sredstvom poverčiti še večjo kompenzacijo vlage v oblaku in tako povzročiti dež?

To je bila prva zamisel, ki so jo nato preizkusili tudi v laboratoriju. Najprej so to poskusili s kovinsko mrežo, ki naj bi oblake zaustavila, toda brez uspeha. Drobne kapljice so dsele mimo mreže. Zato so poskusili drugo sredstvo — nekako električno metodo. V laboratoriju je uspelo stodoletno kondenzirati majhen umeten oblak. Strokovnjaki so izračunali, da bi bilo potrebno zgraditi dve paralelni ograji, od katerih bi ena morala biti izolirana in skozi njo bi moral biti napeljan električni tok z napetostjo 50 do 100 tisoč voltov. Druga žična mreža pa bi bila spojena z zemljo.

Ko so objavili pozitivne rezultate teh poskusov, je prišlo do hrupa. Del javnosti se ni mogel sprijazniti z mislijo, da bo gora, ki je svetovno znana zaradi svojega značilnega oblaka, da bo emizirala brez prsta. Še več! Žična mreža pa da bi bila celo nevarna za one redke turiste, ki bi se hoteli na goro, kljub temu, da ne bi bila več tako zanimiva.

Ta spor je privedel celo do tega, da bi bili kmalu ves načrt spravili v arhiv. Tedaj pa je nov poskus pokazal, da je enostavnejše rešitev. Namesto dveh žičnih mrež bi bila dovolj ena žična ograja, ki pa bi bila napravljena iz tako imenovane žične volne. Električnega toka bi torej niti ne potrebovali. Pokazalo se je torej, da laboratorijski poskusi niso nujno in izključno odločujoči.

Kljub vsemu temu so oblasti ostale še vedno skeptične, posebno ker je to edinstven načrt, ki ga še nikjer na svetu niso preizkusili. Strokov-

OB RAZSTAVI »SODOBNE ITALIJANSKE GRAFIKE« V LJUBLJANI

Resne pobude za tesnejše in širše kulturne stike

LJUBLJANA, oktobra. — Med ljubitelji umetnosti se te dni poraja izredno veliko zanimanje za razstavo »Sodobna italijanska grafika«, ki je bila 3. t. m. svedeno odprta v prostorih Moderne galerije v Ljubljani. To niti ni čudno, saj obsega razstava same izbrane umetnine, ki so bile prikazane na letošnjem II. biennalu grafične umetnosti v Benetkah ter prikazuje tako od vsega obsega dejanskega najboljšega. Prav to nudi izredno priložnost, da gledalec dobi pregledno in objektivno sliko široke ustvarjalnosti, ki jo izkazuje italijanska grafika z vsemi svojimi tradicijami.

Razstava obsega 153 umetniških del 126 avtorjev, med katerimi je tudi nekaj mladih, ki so prvič pridrli v svet prav na benškem biennalu grafične umetnosti. Ni-

kjer kot prav tu obiskovalec ne bi mogel z malce pozornosti bolje presoditi visokega poleta, ustvarjalne moči in likovne pomembnosti tako posameznih ustvarjalcev kot celine. Čeprav je izbor avtorjev izredno pester in čeprav je sleherni od njih navzgor le z eno ali največ dvema svojima umetninama, je vendarle moč zaslediti neke skupne poteze, ki pričajo, da dejansko pripadajo nekimi širšim skupinam. Tu dejansko prihajajo do izraza vrste pokrajinskih šol, ki so od nekdaj značilnost italijanskega umetniškega ustvarjanja. Poglobljen opazovalec celo občuti neko širšo skupnost, ki je ni mogoče sicer točno opredeliti, čeprav se občuti, da jo preveča nacionalni duh z vsemi umetniškimi tradicijami, ki so na tem področju umetniškega ustvarjanja verjetno najbolj dodelane, najbolj plodne in najbolj učinkovite tudi za povprečnega gledalca.

Tu gre hvala direktorji »Belle artis« v Benetkah, ki je z lastnim prizadevanjem in tenkočutnostjo, ljubeznijo in poštovanostjo izbrala prav tiste umetnine, ki so značilne za težnje, nagibe in izrazne oblike sodobnega italijanskega grafičnega ustvarjanja ter tako veren prikaz sodobnih kreacij italijanske umetnosti. Sicer pa je pomen te razstave mnogo širši. Po besedah ravnateljice Moderne galerije v Ljubljani — vsako spoznavanje tuje ustvarjalnosti pomeni hkrati ocenjevanje in včasih prevrednotenje svoje lastne; poleg tega pomeni poglobitev medsebojnega razumevanja in spoštovanja med dvema narodoma; to pa vodi k široki duhovni izmenjavi, ki je pogoj dobrega sosodstva.

Slično izjavo je dala novinarjem pred otvoritvijo razstave tudi ga. prof. Maria Vingiani, duhovni vodja likovnega življenja v Benetkah, ki je poželala, da bi slične izmenjave med italijanskimi in jugoslovanskimi umetniki bile čim bolj pogoste in pri tem poudarila, da bodo takšni stiki pripomogli tudi k izboljšanju ostalih stikov in s tem tudi k nadaljnji krepitvi odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Tu vsekakor ne gre za neke ozke interese, temveč predvsem za iskreno, aktivno in objektivno sodelovanje italijanskih in jugoslovanskih umetnikov. Vodja grafične zbirke v Benetkah prof. Giorgio Trentin je ob tej priliki celo izrecno poudaril željo italijanskih umetnikov, da se podrobneje seznanijo z ustvarjalnostjo jugoslovanskih umetnikov, ki je za njih zanimiva ne le po svojevrstni tematici, temveč tudi po svojih izraznih oblikah, ki so svojstvene za jugoslovansko umetnost. Dejstvo je, da je za Benetkami tudi Ljubljana postala eno od

priznanih mednarodnih likovnih središč, zato bo v bodoče zelo dobrodošla vsaka oblika medsebojnega sodelovanja. Ze prihodnjo pomlad ali najkasneje jeseni bodo v Benetkah razstavljali slovenski kolegi ne žele zgolj stike preko katalogov, tiska in originalnih umetniških del, temveč tudi neposredne stike med samimi umetniki. Gostoljubnim pobudam bodo prav gotovo sledili tudi medsebojni gostoljubni obiski, z osebno izmenjavo misli, izkušenj in tehničnih sredstev. Plodov takšnega sodelovanja pa bosta deležna oba naroda.

Likovna razstava v Novi Gorici

V soboto 7. decembra ob 19. uri je bila v upravnih zgradbi OLO v Novi Gorici slavnostno odprta največje povojne likovne prireditve: »Razstava slikarjev goriskega okraja«. Razstava je v okviru prireditve v počastitev 10. obletnice priključitve Slovenskega Primorja k Jugoslaviji. Na njej sodeluje 17 slikarjev, ki živijo in ustvarjajo v goriskem okraju. Med temi so trije akademski slikarji. In sicer Nemeč Rafael in Kovčič Adrijana iz Vrtoče in Kovčič Ivo iz Ajdovščine. Ostalih štiri najstoj amaterji, od teh so najbolj znani: aglini prosvetni delavci Vlado Hmeljak iz Sempetra, goriska rojaka Pavle Zamar in Bruno Tujta, ki sta letos v maju prvič samostojno razstavljala, ravnatelj Goriskega muzeja Plestenjak Karel, inž. Milan Mikuz iz Mosta na Soči in vrsta drugih več ali manj znanih.

Zirja je med dostavljeno deli izbrala 101 sliko, med katerimi prevladujejo pokrajinski motivi slikovite primorske in Istre. Ostali deli dopolnjujejo tihožnja, portreti in kompozicije. Ob tej priliki je bil izdan katalog, ki poleg uvoda vsebuje življenjepis razstavljavcev in reprodukcije njihovih del.

Razstavo je organiziral Klub slikarjev-amaterjev »Nikolaj Pirnat« v Novi Gorici, ki letos praznuje tretjo obletnico svojega obstoja. Ta je že tretja tovrstna prireditev, ki jo je klub organiziral letos v Novi Gorici. S tem je uspel razgibati kulturno življenje nastajajočega centra in pozitivno zanimanje za to panogo. Pokroviteljstvo nad razstavo je prevzel predsednik SZDL za goriski okraj tov. Tine Remškar.

Tisti, ki imajo obsejne prostore, bodo tako imeli priložnost videti, kako in kaj ustvarjajo slikarji okrajne ure. Razstava bo odprta do 21. decembra letos; dnevno od 9. do 20. ure.

A. O.

KNJIGA ZA MLADINO IN ODRASE

PAVEL
KUNAVER

Kraški svet in njegovi pojavi

Taborniki, planinci-izletniki in drugi ljubitelji narave ne bi smeli biti brez te knjige

Knjiga je sicer izšla pri založbi Mladinske knjige, toda je nedvomno najbolj priljubljen sploh o našem Krašu ali točneje o kraju z malo začetnico, to je o kraškem svetu, ki je mnogo obsejnejše kot Kras v ožjem pomenu besede. In bi ne smelo biti našega izobraženega človeka, ki bi ne poznal, ako hoče kaj točnejšega vedeti o naši kraški domovini. Poznati bi jo moral tudi vsak naš študent.

Delo je pisano čisto poljudno, vendar je strogo znanstveno z upoštevanjem vseh znanstvenih teorij in domnev o postanku kraša. Pa vendar nikdar suhoparno; povsod bogato navaja in opisuje posamezne kraške pojave in krajske pogostosti slika. Priporočljivo je za študente, ki se pripravljajo na izpise iz razpisov, ki so bogati, vendar strogo domačini, ljudskim izrazoslovjem, ki povsod izdaja temeljitostno poznavanje, ki vse vse iz lastnega opazovanja in popotstva tudi z lastnim znanstvenim raziskovanjem. Ima pa še to prednost, da se ne nanaša le na naš, slovenski, marveč v širokih potezih tudi na ves jugoslovanski kras, in če je treba široko znanstveno primerjavo, navaja kraške pojave z vsega sveta. Ob sebi se razume, da je všteti tudi kraški Kras, ki je bistveni sestavni del vsega Kraša kot dolnje porečje Reke-Timave.

Mislím, da najboljše nakaze vsebino tega dela kratek zapis na ovojni knjigi. Na naveden od tod nekaj stavkov. »Najbolj divji in najmanj raziskani del Evrope je naš kras, ki se razprostira od Julijskih Alp in Kamniških planin (pa od dolnjega toka Soče in Jadranskega morja, ki se dodati, op. por.) preko na-

Podzemljsko jezero za vzhodom v Mahorčičevo jama pod Skokljanom

tam iskal zavetje in nam zapustil ob starih ognjiščih, zakopan v ilovici in grušču, kamnito in koščeno orožje in orodje. Čudovit svet! Posebno čudovit tam, kjer je voda v notranjosti apneniških slojev izjedla velike podzemljске dvorane. V popolni temi so nastali milijoni kapnikov, takih oblik in barv, da zastane dih redkemu obiskovalcu tega prečudnega podzemljскеga sveta, če jih osvetlišene od acetilenske svetlebe seboj.

In vendar je to svet, ki zavzema skoro tretjino sveta Slovenije in obsežni del Jugoslavije ter jima daje poseben sloves v svetu. Zato se pisec posebno obrača na mladino, ki naj bi se udeleževala pri raziskovanju še neodkritih delov naše zemlje. Tam na krašu so kraji, ki morejo očarati tudi najbolj razvijajočega ljubitelja naravnih lepote. Gospodarstvenikom, tehnikom in drugim nudi kraš neštete probleme, da jih rešijo.

Pisec obdeluje bistvene značilnosti kraša v 10 poglavjih. Po kratkem očrtu zgodovine in težav ter značilnosti raziskovanj, podaja kot osnovo za razumevanje kraša opitje vode z ogljikovo kislino na čisti apnenec. V nadaljnjih poglavjih opisuje kraške pojave: doline-rtarce in brezna, kraška polja, ponikalnice in jame ter še posebej ledene jame.

Poleg številnih slik in risb delo kraši in ponazarja še nekaj zemljevidov, z bogato literaturo, navedeno na koncu knjige.

Naj ne bo razgledanega našega človeka, posebno ne do- raščajoče mladine, ki res hoče kaj vedeti in poznati, ki ne bi imela te zlate knjige na svoji delovni mizi. Zlasti ne smejo biti brez nje taborniki, planinci-izletniki in drugi ljubitelji narave.

Zjel.

13 mesecev v nezavesti

Stirinaletni Rene Merly je bil 13 mesecev v nezavesti in se šele sedaj začel vračati v življenje. Primer je zanimiv tudi zato, ker smatrajo, da je pri tem pomagal zdravilo, ki ga bodo v takih primerih sedaj na splošno uporabljali.

Rene Merly je 28. oktobra 1956 odšel s svojimi prijatelji z vespo na kraški izlet. Ko se je vračal, je trčil v avtomobil. Pri nesreči je dečka vrglo v zrak in je z znatne višine padel na hrbet. Bil je v nezavesti.

Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima poškodovano hrbtenico. Mnogo se mu je trudili, da bi mu vrnil zavest. Poklicali so najbolj znane strokovnjake, a tedni in meseci so minevali brez uspeha. Deček je bil sicer živ, a se ni nič zavedal, niti ni reagiral na dražljaje. Po preteku določenih dob so zdravniki obupali in dejali staršem, da ni rešitve in da morajo biti pripravljeni na najhujše. Deček bo nekega dne prenehal dihati.

Starši pa kljub temu niso obupali, ampak so se po časopisu in radiu obrnili na vsakega, ki bi jim mogel priskočiti na pomoč. Odzvali so se mnogi. Prihajali so tudi strokovnjaki, nekateri pa so dajali nasvete v pisnih. Starši so dobivali tudi različna zdravila iz vseh krajev sveta, toda uspeha ni bilo.

Končno so poslali iz Portugalske neko zdravilo tamkajšnjega biološkega zavoda. V navodilih je bilo rečeno, da učinkuje ne bo takojšen in da se bodo pri rezultatih pokazali šele čez šest mesecev.

Starši so se ravnali po navodilih in točno šest mesecev po začetku zdravljenja s tem zdravilom se je Rene Merly začel vračati zavest. Deček je še vedno paraliziran, ne more se premikati, toda vidi,

liši in razume, kar mu govorijo. Hranijo pa ga še vedno s sondo. Upajo, da ga bodo polnoma ozdravili.

Zajec iz vsemirja

Angleško ministrstvo za letalstvo je moralo dati tisku izjavo o nekem zajcu. Zajec je na prvi pogled povsem navaden, vendar pa zelo tajinstven. V tisku se je pojavil kot aversimski zajec. Zgodilo se je v nekem mestecu blizu Londona. Tisti, ki pripovedujejo o tem zajcu, zatrjujejo, da so tistega dne slišali neko eksplozijo v zraku. Kmalu po tej namišljeni eksploziji je slišal gospa Sally Moran iz hiše na vrt. Bila je zelo presenečena, ko je sredi vrta zagledala — zajca. Zajec je imel belo in črno dlako. Ko se mu je približala, ni niti poskusil zbežati. Zeno se ga je dotaknila in ga dvignila. Opazila je, da ima poškodovane noge. Odnese ga je v hišo. Zajec ni bil preplašen. Dasi poškodovan, se je mogel premikati in obnašal se je zelo mirno.

Od kod ta zajec? Ne le da v bližini sploh ni zajcev, tudi daleč naokoli ni takih živali. To tezo so meščani podkrepili z dejstvom, da ima poškodovane noge, še bolj pa z dejstvom, da je imel zajec poosevno suho dlako, kljub temu, da je bil tistega dne velik nali. Verjetno, pravijo ljudje, je zajec padel iz neke rakete, in naj bi šlo za klasičnega pokusnega kuncu. Na vrto gospa Sally Moran niso našli nikakršnih sledov zajčjih nog. Tudi policija, ki je pregledala teren, ni odkrila nič. Verjetno gre za potegavščino: toda v satelitski pisloži so celo zavreli od ministrstva za letalstvo pojasnitve tega pojava.

Ministrstvo je izjavilo, da o tem nič ne ve. Predstavniki ministrstva pa je dodal: »Če zajec izhaja iz neke rakete, ki je eksplodirala nad mestom, spada to vprašanje za prehrano. Ministrstvo za prehrano pa nato sploh ni odgovorilo.

Pomislite, kako nekulturni so ti ratovi. Vse stanovanje so mi izpraznili, niso mi pa odnesli niti ene moje umetnine.

DESETI DECEMBER

Pravice človeka

»Vsa človeška bitja se rode svobodna in enaka po dostojanstvu in pravicah. Obdarjena so z razumom in zavestjo in so dolžna ravnati drugo z drugim v duhu bratstva.«
»Vsaka oseba ima pravico... Vsak posameznik ima pravico... Vsakdo ima pravico...«

S takim slovenskim zatrdilom se začne skoraj vsak od tridesetih členov Splošne deklaracije o pravicah človeka, ki jo je Generalna skupščina Organizacije združenih narodov sprejela in razglasila 10. decembra 1948. leta.

To deklaracijo so se države članice Organizacije združenih narodov obvezale spoštovati, kar pomeni, da so dolžne ravnati tako, da bi se družbena stvarnost v njihovih deželah postopno približevala idealu človeškega življenja, ki ga je Splošna deklaracija o pravicah človeka tako slovesno razglasila.

V splošnem pa je znano, kako gre zadeva z idealom, in kaj so dejanske pravice. Ideali so eno, stvarno življenje pa nekaj drugega. S tem nečemo reči, da so ideali puha slama, in da nimajo s stvarnim življenjem nobene zveze. V dinamiki družbenega razvoja so ideali etično nasprotje obstoječe družbene ureditve, nasprotje, ki si skuša utrti pot v stvarnost in postati prevladujoča značilnost novih odnosov med ljudmi, živčimi v delovni skupnosti.

Borba za uresničenje ideala pa je pogosto tudi krivica, ker ideal nasprotuje in prizadeva vse tiste, ki so si v življenju dobro postilali na račun svojega bližnjega in se nečesto odreči privilegijem.

Privilegij pa pravico omejuje, pravico zanika. V današnji družbi pa je pravica le toliko dejanska pravica, v kolikor je bil privilegij družbeno vladajočega razreda prikrajšan, omejen. Popolna zmaga pravice pa je možna le s popolnim uničenjem gosposkega in vseh iz tega izhajajočih privilegijev. Borba za pravice človeka pomeni dejansko borbo proti gosposkemu privilegiju ali, z drugimi besedami, borbo za socialistične odnose med ljudmi. Le v socialistično urejeni družbi postane pravica trajna pridobitev delovnega človeka.

»Vsaka oseba ima pravico do dela...« In kaj pomeni ta pravica milijonom in milijonom brezposelnim, ki jim zaradi določenih družbenih ureditev, zaradi določenih gosposkih, socialnih in političnih privilegijev nihče ne more nuditi dela, ampak le skorjo kruha, da ne umrejo od lakote, skorjo kruha, ki pogosto pride celo prepozno?

Taka je danes, na žalost, v premnogih deželah dejanska stvarnost.

Sprito take stvarnosti je moč upravičeno dvomiti v iskrenost uradnih in neuradnih krogov mnogih držav, ko proslavljajo današnji dan, dan posvečevanja pravici človeka. Hkrati pa ne zamudimo nobene prilike, da ne bi nastopili s vso silo in nasiljem državne stroja vprav proti tistim, zavestnim borcem proti gosposkemu privilegiju, ki nosi glavno krivdico za to, da so pravice človeka še danes pretežno na papirju.

Dan matere, dan otroka... Vse polno je pisanih in nepisanih pravic, še več pa je farizejev, ki se nanje povzgojajo, ker se držijo nož za ročaj.

A pride ura, nenapovedana in nepričakovana, ura popolne iskrenosti, in tedaj si pogledamo iz oči v oči...

Tedaj ni več časa za hibernacijo: zgodovina ne pozna šale!

Velike utaje razpečevalcev bencina

Finančne oblasti so prišle na sled organizaciji, ki je na veliko razpečevala bencin, ne da bi zanj plačevala ustreznih davčnin. Finančne oblasti so začele zadevo odkrivati v Lombardiji, vendar so mneneja, da je mreža razpečevala tudi po drugih pokrajinah države. Po površnih ugotovitvah gre za utaje v višini skoraj 700 avstrijskih milijard lir. Okoli 700 avstrijskih bencina je bilo namreč prijavljenih za davico. Tudi dokumenti so bili pravilno sestavljeni in vidirani, toda bencin ni šel v Švicco, pač pa so gli tja le spremeni dokumenti, ki so se od tam vračali pravilno vidirani. To pomeni, da se je ves bencin prodal na domačem trgu, ne da bi zanj plačali ustreznih davčnin, s čimer je država blagajna utrpela 1 milijardo 400 milijonov lir škode.

Goriško-beneški dnevnik Športni dnevnik

Obmejni promet v Beniciji

V novembru prekoračilo mejo okoli 17.000 oseb

Nezadovoljstvo zaradi merjenja bencina

Obmejni promet na podlagi videmskega spoznaja je tudi v Beniciji dosegel velik razmah. Ljudje v velikem številu odhajajo čez mejo, da si nakupijo napotrebneje. Zlasti iz jugoslovanskega obmejnega pasu prihaja čez blok Stupica izredno veliko oseb. V novembru je prišlo iz zgoraj omenjene doline skoraj 12 tisoč oseb, medtem ko je bilo ital. državljanov skoraj 5.000. Zaradi slabih prometnih zvez uporabljajo Jugoslavi skoraj izključno samo kolesa. Ob nekaterih dnevih je cesta, ki pelje proti Cedadu, natrpana s kolesarji. Prevalci Benicije pa se poslužujejo predvsem motociklov in avtomobilov. Med avtomobilisti je povzročilo veliko nezadovoljstvo dejstvo, da so na italijanski strani prepovedali uvoz bencina. Prepoved velja za vse avto. Gospodarski krogi v vzhodnem delu videmske pokrajine pripominjajo, da se skuša s takimi ukrepi odvzeti duha videmskemu spoznanju, ki so ga podpisali 20. avgusta 1955, ki je nastal kot neposredna posledica londonske Spomenice o soglasju (all Gazetteen).

Avtobus v Trst na »Veseli večer«

Zveza slovenskih prosvetnih društev opozarja ljubitelje gledališke umetnosti, da je namenavalo Mestno gledališče iz Ljubljane gostovati s komedijo Večer v itančini v tržaškem Avditoriju in v Prosvetni dvorani v Gorici. Ker pa zaradi 50 nastopajočih igralcev gorški odboji ni dovolj velik, bo z igrjo nastopilo samo v Trstu. Da bi se prebivalcem Gorike omogočilo ogled komedije, zveza opozarja, da bo peljal v nedeljo 16. decembra predstavbo Hotel ogledati naj se prijavi na sedežu ZSPJ v U. Ascoli ali v kavarni Bratův do četrta 12. decembra.

Letos so pogasili že 262 požarov

Oblasti in občinstvo prisostvovali tudi številnim vajam, ki so jih gasilci izvedli na dvorišču vojašnice

Čeprav bi se morala gasilski prireditve vršiti v Gorici že 4. decembra, na dan ponedeljka, je 37. korpus gorških gasilcev sklenil odložiti prireditve na nedeljo. Vreme ni bilo ravno najboljše, vendar se je ob 10. urah zbralo na dvorišču gasilskih vojašnic v U. P. Diacono, poleg predstavnikov oblasti, tudi lepo število občinstva. Ki je prišlo ogledat številne, dokaj težavne vaje vrlih gasilcev.

Velik požar v Villessu

Plameni so zajeli kar tri sopleja — Nad milijon lir škodo

V soboto pozno zvečer se je v veliki požar zadela v Villessu; plamen je namreč zajel kar tri stavbe kmečkih posestnikov in ocenili so približno za nad milijon lir škodo. Plameni so zajeli senik Andreine Gasperini, na ka-

Nenadna slabost mladeniča na ulici

Včeraj ob 10.30 je moral rešiti avto Zelenega križa v U. Duca d'Aosta, od koder je odšel v bolnišnico k Rdeči hi-

Lep uspeh SNG s Prihodnjo nedeljo

Slovensko narodno gledališče, ki je zadnje čase skoraj naš stalni gost, je včeraj prikazalo goriškemu občinstvu dramo, ki jo je spisal naš tržaški rojak Josip Tavčar, Drama »Prihodnjo nedeljo«, katere snov je zajeta iz resniškega življenja, je našel pri občinstvu tostran meje zelo blizu.

Miklavževanje s plesom

Pod pokroviteljstvom ASK Simon Gregorčič je bilo v soboto zvečer v Prosvetni dvorani v Gorici miklavževanje s plesom. Povabilu se je odzvalo veliko število ljudi iz mesta in okolice. Med odmorom so polnoči prišel Miklavž s spremstvom. Bil je zelo daren, saj je bil pripravljen na vsa vprašanja. Bil je zelo daren, saj je bil pripravljen na vsa vprašanja.

Goriški gasilci so v nedeljo proslavljali

Letos so pogasili že 262 požarov

Oblasti in občinstvo prisostvovali tudi številnim vajam, ki so jih gasilci izvedli na dvorišču vojašnice

Stanje v gorških bančnih zavodih

Iz goriškega mesečnega trgovske zbornice, ki poroča o stanju goriškega gospodarstva v mesecu oktobru je razvidno, da je bilo pri gorških bančnih zavodih naloženih skupno za 11.258.369.000 lir vlog, kar znaša približno za 794 milijonov lir več kakor v preteklem mesecu septembru.

Juventina zopet klonila

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Kuerner na Korzu Italia 4 tel. 26-76.

KINO

CORSO. 17.00: »Vsak me lahko umori«. E. R. Drago, F. Fabrizi. VERDI. 17.00: »Ko smo bili mladi«. W. Holden, S. Hayward. VITTORIA. 17.15: »Brez tebe je noč«. K. Jurgens, E. Barok. CENTRALE. 17.00: »Dekle s podeželja«. G. Lollobrigida, G. Ferzetti. MODERNO. 17.00: »Hellgate, velik petek«. J. Leslie.

Italijansko nogometno prvenstvo

Juventus zopet povečal vodstvo po neuspehu Napolija in Fiorentine

V B ligi prevzela vodstvo Venezia - Težaven remi Triestine proti Bariju

13. kolo italijanskega nogometnega A lige je bilo — kot smo napovedali — na vse strani ugodno za Juventus, Turinška enajstevnica ni samo z lahkoto premagala na svojih tleh šibkega Atalanta, pač pa je tudi povečala svojo prednost na 3 točke pred Fiorentino, ki je proti Spalu izvela le pol izkupitja in kar za 5 točk pred Napolijem, ki je zopet doživel poraz na lastnih tleh, tako da ga je zaradi boljše količine v golih prehitela celo provincialna Padova. Tudi če je to glavna značilnost zadnje nedelje, pa gotovo ni edina. Presenetljiv rezultat je bilo na pretek poletni sezoni v Napoliju, kjer je Bologna končno zablistela v svoji resni vrednosti in se povzpela v lestvico na mestu, ki ji pripada. Res je sicer, da bi Napolij lahko tudi zmagal, saj je zaštel kar dve enajstmetrovki, toda njegova zmaga bi bila odraz moči na igrišču, kjer je Bologna prevladovala od začetka do konca.

Drugo presenečenje je prišlo iz Vidma, kjer je Padova zmagala z 2:1 nad Udinese, čeprav je ta po prvem polčasu vodila z 1:0. Da preživlja videmska enajstevnica krizo, je bilo mogoče sklepati iz njenih poslednjih rezultatov. Domači tleh (trije neodločeni in en poraz), da je pa tako na tleh kot je pokazala trokratna tekma, tega bi človek skoraj ne mogel verjeti. Padova je zmagala kljub temu, da je igrala slabše, kar pomeni, da je odgovorila v prvi vrsti napad domačih, v katerem je taktično izjemoma zaštel tudi Lindskog. Trenutni položaj je zaradi tega kritičen. Z 11 točkami je sicer še vedno zadostna lestvica, da upoštevati je treba, da imajo kar 4 enajstevnice za njo po eno tekmo manj in da je potemtakem njen dejanski položaj slabši kot se zdi.

Florentina je proti Spalu igrala dobro, vendar je bila za Virgilijem v 5' in Julinholom v 40' povedla z 2:0. V drugem polčasu pa je Spal kljub znatni pasivi zaigral z izrednim poletom in po Brociniju dosegel dva gola in izenačenje, ki je privedlo do neodločene tekme. V Napoliju je bil rezultat 1:1, kar je tudi igra bila na zelo nizkem nivoju. Približno isto velja za rimski Lazio, ki se je do doma koma izognil porazu proti mnogo bolj solidnemu Torino.

Ostali rezultati so logični. Za Juventus je bil trikrat uspešen odlični Charles. Vercenza je s avtoriteto odpravila Interja in enako Alessandria. Sampdoria je v Napoliju prebrala tudi Genova, ki je sicer odpravo Verono odpravila kar s 4:1 in si s tem znatno povečala možnosti za rešitev.

Kvalifikacije za svet. nogometno prvenstvo

Portugalska predlaga odločitev tekme z Italijo

LIZBONA. 9. — Portugalska nogometna zveza je potrdila govornice, ki so se včeraj razširile v Lizbonu, glede predloga za odločitev kvalifikacijske nogometne tekme za svet. prvenstvo med Portugalsko in Italijo, ki ji mora biti 22. dec. v Milanu.

Tajnik portugalske zveze Dr. Catano Nunes je danes zvečer izjavil predstavnikom tiska, da sta bili v tem smislu odposlani brojavki italijanski mednarodni nogometni zvezi. Dr. Nunes je dejal, da bi bil Portugalski ljubše, če bi zadnji dve kvalifikacijski tekmi 8. evropske skupine bili odigrani po že določenem vrstnem redu, oziroma najprej med Severno Irsko in Italijo in šele nato med Italijo in Portugalsko. Kot znano, srečanje med Severno Irsko in Italijo, ki je bilo 4. dec. v Belfastu, ni veljalo za kvalifikacijo zaradi odsotnosti uradno določenega sodnika.

Tehnični komisar portugalske reprezentacije Jose Antunes pa je medtem sklical danes na posvet svoje sodelavce za sestavo seznama 22 igralcev, ki bodo predložili Mednarodni nogometni zvezi za tekmo z Italijo.

Sovražna letala in čete so patrolirala v bližini, zato ni bilo ravno prijetno pred mrakom nadaljevati pot v glavni štab. Sicer pa nam je bilo prav, da se malo odpočijemo. Polegli smo v bližnjem sadovnjaku v senco pod silvno krošnjo. Sončni žarki so se prebijali skozi krošnjo in risali na travi krivulje, ki so se neprestano spreminjale. Poslednje, kar sem se občutil, preden sem zaspal, je bilo brnenje nemškega letala, ki se je motovljilo nad nami in ni niti slutilo, da smo tu.

Ko sem se prebudil, je sonce že zašlo. Prišel je čas odhoda. Partizani so nam pripravili presenečenje: na vaškem trgu je stal zaplenjen nemški tovornjak, preuknjani od strela, toda po vsem sodeč še vedno v redu. Dva ali trije partizani so vivali vanj bencin in vodo, tretji pa je odločno vrtil ročico za pogon motorja. Na tovornjaku so se gnetli otroci. S prednjega dela hladilnika se je vila velika rdeča zastava, vendar mi ni bilo jasno, ali zato, da bi označevala nevarnost, ali zaradi političnih nazorov sofofija. To je bil velik trenutek. Čutili smo, da smo ljudem preveč v oči, pa smo se povzpeli v avto in krenili.

Cesta je peljala ob bregu jezera, okrog katerega so se z vseh strani vzpenjali strmi hribovi. Po tej poti smo se peljali nekaj milj, nato pa se je dolina nenadoma zožila. Ta hip smo zagledali temno silhueto porušenega gradu, ki se je dvigal visoko nad cesto. Okrog njega se je gnetlo nekaj hiš, luči ostalih pa smo opazili na drugem bregu, planinskega hudo-urnika. Od nekod v bližini sem zaslišal sumenja slapa. Sofer je vozil s polno hitrostjo dalje, nato pa naglo obrnil, pognal čez razmajani lesen most in pritisnil na zavoro. Prispeli smo do cilja — v Jajce.

Ko smo ravno odložili svojo opremo v hiši, ki nam je bila dodeljena, se je vrnil Velebit, ki se je bil popel nekam izgubil, in sporočil, da bo poveljniku prav, če bova jaz in moj načelnik staba njegovi gostje pri večerji. Zares Načelnika staba sem hudo potreboval. Pravzaprav — če smo že pri tem — bi moral imeti dva načelnika, britanskega in ameriškega. In tako sem takoj imenoval na ta položaj Viviana in Silma Farisha. Narednik Duncan je postal moja telesna straža, nato pa smo krenili.

(Nadaljevanje sledi)

Svetovno prvenstvo mušje kategorije

Perez premagal Martina s knock-outom v 3. rundi

Sporna zmaga Halimija nad Campom

BUENOS AIRES. 9. — Svetovni prvak mušje kategorije Argentinca Pascual Perez je ohranil svoj naslov z zmago s knock-outom nad Spancem Youngom Martinom v tretji rundi. Dvoboj je bil na stadionu Boca junior pred 40.000 gledalci.

V prvih dveh rundah je bila borba izenačena in kazalo je, da bo Spanec nudil Perezu silovit odpor od kraja. Tudi v začetku tretje runde je prvi napadel Martin, toda Perez ga je najprej zaustavil nato pa z udarcem v jetra in v obraz spravil na kolena. Sodnik je šel do 10. Martin se je sicer še dvignil, nato pa je v Perezovem naročju padel v nezavest. Pozneje je Martin priznal, da ga je zrušil silovit udarec v obraz in da upa na povratni dvoboj.

Perez je z zmago zaslužil okrog 26 milijonov lir, Martin pa okrog 7 milijonov lir.

Scorticini (It.) premešan v Parizu

PARIZ. 9. — Rezultati bosarske prireditve v Parizu: srednja kat.: Ballarin (Fr.) premagal Scorticinija (It.) po točkah v 10 rundah; lahka kat.: Nollet (Fr.) premagal Cavalierija (It.) p. t.; peresna kat.: Petili (It.) premagal Ventaja.

Jugoslovansko nogometno prvenstvo

Radnički jesenski prvak po zmagi nad Partizanom

BEograd. 9. — Z 12. kolom se je zaključil jesenski del jugoslovanskega nogometnega prvenstva v prvi ligi. Vprašanje prvaka se je odločalo v beografskem derbiju med Radničkim in Partizanom, katerega je odločil v svojo korist Radnički, ki je svojemu nemornemu rivalu nasul v mrežo 4 gole, lastno pa ohranil nedotaknjeno. Radnički je tako postal jesenski prvak FLJR s tremi točkami naskoka pred Partizanom in Dinamom.

Tekma v Beogradu je bila ena najlepših v zadnjem času. Radnički je svojega nasprotnika popolnoma razbil, nato pa z močnim igrjo svojih napadalcev valil napad za napadom pred vrata, kjer se je zmedel Partizan. Partizanska rezerva kakor je vedela in znala. Najbolji na igrišču je bil vsekar državni reprezentant Petrović, ki je sam dosegel tri gole. V 13' drugega polčasa je Partizanom.

Končna lestvica jesenskega dela prvenstva je naslednja: Radnički 12 6 3 22:18 15, Partizan 12 7 1 22:20 15, Dinamo 12 6 1 23:17 13, Hajduk 12 4 5 17:17 13, Vardar 12 3 4 13:17 13, Zelenicari 12 5 1 25:25 11, Spartak 12 5 1 17:18 11, Vojvodina 12 4 6 17:20 11, Split 12 3 4 15:20 10, Zagreb 12 3 4 14:19 10, Beograd 12 3 4 15:17 10, Budućnost 12 4 1 17:12 9.

V I. conski ligi so tokrat slovenski predstavniki ostali praznih rok, a so kljub temu ohranili svoj položaj na lestvici. Ljubljana je doma izgubila proti Metalcu z 2:1 z golom, ki ga je prejel v zadnji minuti igre, po mnenju Ljubljane pa celo v 91. zaradi česar je tudi vložila protest. Odrjed je z enakim rezultatom izgubil v Zagrebu proti Trešnjem. Branik pa prav tako v Zagrebu proti vodilni Lokomotivi.

Milan - Rangers v sredo zvečer

VAReSE. 9. — V priokupanju povratnega srečanja z Rangersom iz Glasgova za pokal evropskih prvakov, ki bo v sredo zvečer, so od večera zbrali v Sant'Ambrigo di Varese na kolektivnem treningu naslednji igralci Milana: Buffon, Maldini, Zagatti, Fontana, Liedholm, Zannier, Bergamaschi, Galli, Bean, Baruffi in Grillo. Manjka Cucchiaroni, Beralda pa se pričakuje. V prvem srečanju v Glasgou je zmagal Milan z rezultatom 4:1, vendar pa vodstvo Milana meni, da rezultat sprito moralne depresije v moštvi, ni sam po sebi zadostno jamstvo za kvalifikacijo v četrtfinale.

Rangers bo prispel v Milano jutri ob 16. uri, tekma pa bo v sredo ob 19.30 na stadionu San Siro.

BUKARESTA. 9. — V povratni tekmi za pokal evropskih prvakov je romunski prvak CCA premagal Burso iz Dortmundu s 3:1. Gole za domačo sta dosegla Tataru 2 in Aleksandrescu 1.

Kino na Oračnah

predvaja danes 10. t. m. z začetkom ob 18. uri
Microscope film:

«Nizkotno izsiljevanje»

VOJNA NA BALKANU

2.

Nekaj izbranih poglavij

Minilo je precej časa, preden sem prišel do besede. Tedaj sem mu dejal, da sem tu prav zaradi tega, ker britanska vlada želi zvedeti o položaju v Jugoslaviji več, kot je vedela doslej. Njena politika je enostavna: dajala bo pomoč vsakomur, ki se bori proti sovražniku. Pomirili se je in kmalu smo prešli na navaden razgovor.

Ko smo tako sedeli ob ognju in se menili, se je pričelo daniti. Bilo bi nesmiselno čakati na druge letalo, ker prav gotovo ne bo prišlo. Lahko smo se samo nadejali, da naši tovariši niso odskočili na nepravem kraju in padli Nemcem v roke.

Partizani so pobrali material, ki ga je odvrglo naše letalo, ga natovorili na kmečki voz in ga odpeljali na varen kraj. Na bližnjih bregovih so bile nemške čete, prav v bližini tudi nemška letala. Odprta dolina nikakor ni bila primeren kraj, kjer bi se lahko zadrževali podnevi. Pogasili so ognje in pri gnali konje, nato pa smo krenili in z nami nekaj partizanov kot spremstvo.

Pot nas je peljala ob bregu neke urne planinske reke, ki je zuborela med zelenimi griči. Sonce je sijalo. Tu in tam smo srečali kmete, ki so nas veselo pozdravljali. Vladko Velebit se je pokazal kot priden spremljevalec. Pred vojno je bil mlad odvetnik. Bil je Srb, po rodu iz ugledne vojaške družine. Oče mu je bil general. Prve dni odporniškega gibanja, preden je odšel v hribe, je ilegalno delal v Zagrebu in drugih mestih pod nemško zasedbo. To je bila zelo nevarna naloga. Poleg